บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชาชน ๒ กลุ่ม คือประชาชนที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตสุขาภิบาลอำเภอสันกำแพง จำนวน ๑๐๐ คน และประชาชนที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่นอกเขตสุขาภิบาลอำเภอสันกำแพง จำนวน ๑๐๐ คน รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน ๒๐๐ คน บุคคลสองกลุ่มนี้จะต้องเคยฟังสื่อพื้นบ้านประเภทซอมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ครั้ง และฟังครั้งสุดท้ายก่อนการสัมภาษณ์เป็นเวลาไม่เกิน ๑ เดือน ซึ่งอาจจะฟังจากวิทยุ โทรทัศน์หรือคณะซอเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจจะเคยฟังทั้งวิทยุ โทรทัศน์หรือคณะซอก็ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนที่จะทำการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสาร ตำราตลอดจนสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อพื้นบ้านประเภทซอ และผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อพื้นบ้านประเภทซอ เพื่อศึกษาจริยธรรม ๑๑ ประการ โดยการสุ่มตัวอย่างจากเทปซอที่วางขายตามท้องตลาดจำนวน ๑๐ เรื่อง ตามวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาของ เบอเรลสัน (Berelson 1971 : 136-139) โดยวิเคราะห์จากคำ (word) และข้อความหรือประโยคที่มีสาระหรือแนวคิด (Theme) ซึ่งอาจจะปรากฏเป็นคำ ข้อความหรือประโยคแล้วนำมาพิจารณาถึงความหมายที่ตรงตามประเภทของจริยธรรมที่ได้จัดแบ่งไว้ ในการบันทึกปริมาณเนื้อหาจัดทำเป็นตารางรหัส (Coding Sheet) เพื่อบันทึกจำนวนความถี่ของคำ ข้อความหรือประโยคที่มีสาระหรือแนวคิดตามโครงสร้างคุณลักษณะของจริยธรรม ๑๑ ประการ

ตารางรหัส (Coding Sheet) เป็นตารางบันทึกการลงรหัสแยกตามประเภทเนื้อหาที่จะวิเคราะห์ โดยบันทึกชื่อเรื่องสื่อพื้นบ้านประเภทซอ ๑๐ เรื่อง และจริยธรรม ๑๑ ประการ หน่วยในการระบุจำนวนจะใช้ความถี่ของคำ ข้อความหรือประโยคที่มีสาระหรือแนวคิดเป็นหน่วยในการระบุจำนวน

การวิเคราะห์เนื้อหาจะมีการทดสอบความเชื่อมั่นในการลงรหัส การลงรหัสครั้งนี้ผู้วิจัยได้หาผู้ร่วมลงรหัส ๑ คน คือ นายณรงค์ พนันตา อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูเชียงใหม่ เพื่อตรวจสอบการลงรหัสว่าตรงกันกี่ครั้ง จึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยอาศัยหลักการคำนวณของ โฮล์สติ (Holsti)อ้างใน บัดด์, ทรอบและโดโนฮิว (Budd, Throp and Donohew 1971 : 68)

สูตร ความเชื่อมั่น = $\frac{2(C_{1,2})}{C_1 + C_2}$

$C_{1,2}$ เป็นจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสทั้งสองคนมีความเห็นตรงกัน

C_1+C_2 เป็นจำนวนครั้งรวมกันทั้งหมดที่ผู้ลงรหัสทั้งสองคนพิจารณา

ค่าที่ได้ออกมาควรมีค่าไม่ต่ำกว่า ๐.๗๕

ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสและผู้ร่วมลงรหัสมีความเห็นตรงกันจำนวน ๖๔๒ ครั้ง และจำนวนครั้งที่ผู้วิจัยพิจารณาคือ ๘๒๑ ครั้ง ผู้ร่วมลงรหัส ๗๕๓ ครั้ง

แทนค่าในสูตรหาค่าความเชื่อมั่น = $\frac{2\ (642)}{821 + 753}$

= $\frac{1284}{1574}$

= 0.81

ดังนั้นแสดงว่าการลงรหัสครั้งนี้มีความเชื่อมั่นได้และคงเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่าในเนื้อหาของสื่อพื้นบ้านประเภทซอมีจริยธรรม ๑๑ ประการจริง

ตารางแสดงปริมาณเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรม ๑๑ ประการ ของสื่อพื้นบ้านประเภทซอ จำนวน ๑๐ เรื่อง

เรื่อง	จำนวนเรื่อง	ความถี่ในการเสนอเนื้อหา																					
		รับผิดชอบ		ซื่อสัตย์สุจริต		กตัญญูกตเวที		มีระเบียบวินัย		เสียสละ		สามัคคี		ประหยัด		ยุติธรรม		มีเหตุผล		อุตสาหะ		เมตตากรุณา	
		ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง	ครั้ง	เฉลี่ยต่อเรื่อง
ทรัพย์สี่ประการ	๑	๓	๔.๗๖	๗	๑๑.๑๑	๑๐	๑๕.๘๗	๔	๖.๓๕	๒	๓.๑๗	๔	๖.๓๕	๙	๑๔.๒๙	-	-	๔	๖.๓๕	๑๕	๒๓.๘๑	๕	๗.๙๔
ซอถามอายุ	๑	๗	๑๔.๘๙	๑๒	๒๕.๕๓	๒	๔.๒๖	-	-	๖	๑๒.๗๗	๓	๖.๓๘	๔	๘.๕๑	๓	๖.๓๘	-	-	๖	๑๒.๗๗	๔	๘.๕๑
มนุษย์สี่จำพวก	๑	๙	๑๘.๐๐	๗	๑๔.๐๐	๓	๖.๐๐	๕	๑๐.๐๐	๔	๘.๐๐	๗	๑๔.๐๐	๓	๖.๐๐	๓	๖.๐๐	๒	๔.๐๐	๔	๘.๐๐	๓	๖.๐๐
เตโจ - ยาโม	๑	๔	๔.๗๑	๗	๘.๒๔	๖	๗.๐๖	๔	๔.๗๑	๑๑	๑๒.๔๔	๑๙	๒๒.๓๕	๙	๑๐.๕๙	-	-	๔	๔.๗๑	๑๑	๑๒.๔๔	๑๐	๑๑.๗๖
เจ้าสุวัดนางบัวคำ	๑	๑๑	๑๔.๔๗	๘	๑๐.๕๓	๙	๑๑.๘๔	๓	๓.๙๕	๖	๗.๘๙	๗	๙.๒๑	๕	๖.๕๘	๔	๕.๒๖	๒	๒.๖๓	๓	๓.๙๕	๑๘	๒๓.๖๘
คนร้อยลิ้น	๑	๕	๖.๓๓	๑๑	๑๓.๙๒	๖	๗.๕๙	๑๒	๑๕.๑๙	๘	๑๐.๑๓	๗	๘.๘๖	๖	๗.๕๙	๔	๕.๐๖	๓	๓.๘๐	๗	๘.๘๖	๑๐	๑๒.๖๖
ซอขึ้นบ้านใหม่	๑	๓	๑.๔๖	๓๔	๑๖.๕๙	๑๐	๔.๘๘	๒๙	๑๔.๑๕	๓๓	๑๖.๑๐	๒๓	๑๑.๒๒	๖	๒.๙๓	-	-	๑๑	๕.๓๗	๑๕	๗.๓๒	๔๑	๒๐.๐๐
คนเด่าสี่จำพวก	๑	๗	๑๑.๘๖	๑๗	๒๘.๘๑	๖	๑๐.๑๗	๓	๕.๐๘	๒	๓.๓๙	๔	๖.๗๘	๕	๘.๔๗	๒	๓.๓๙	๓	๕.๐๘	๖	๑๐.๑๗	๔	๖.๗๘
น้องเมีย	๑	๘	๑๐.๓๙	๑๑	๑๔.๒๙	๓	๓.๙๐	๔	๕.๑๙	๖	๗.๗๙	๙	๑๑.๖๙	๖	๗.๗๙	๒	๒.๖๐	๘	๑๐.๓๙	๑๔	๑๘.๑๘	๖	๗.๗๙
ปอยลูกแก้ว	๑	๗	๘.๗๕	๓	๓.๗๕	๒	๒.๕๐	๑๐	๑๒.๕๐	๒๔	๓๐.๐๐	๑๒	๑๕.๐๐	๓	๓.๗๗	-	-	๒	๒.๕๐	๙	๑๑.๒๕	๘	๑๐.๐๐
รวม	๑๐	๖๔	๘๕.๖๒	๑๑๗	๑๔๖.๗๗	๕๗	๗๔.๐๗	๗๔	๗๗.๑๒	๑๐๒	๑๑๒.๑๘	๙๕	๑๑๑.๘๔	๕๖	๗๖.๕	๑๗	๒๘.๖๙	๓๙	๔๔.๘๓	๙๐	๑๑๗.๒๕	๑๐๙	๑๑๕.๑๒

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบประมาณค่า แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบเลือกตอบ เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ การเปิดรับสาร มี ๑๗ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบประมาณค่า เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อสื่อพื้นบ้านประเภทซอ มี ๑๓ ข้อ เกณฑ์ในการประมาณค่าแบ่งเป็น ๕ ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด ค่าคะแนนเท่ากับ ๕
เห็นด้วยมาก ค่าคะแนนเท่ากับ ๔
เห็นด้วยปานกลาง ค่าคะแนนเท่ากับ ๓
เห็นด้วยน้อย ค่าคะแนนเท่ากับ ๒
เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าคะแนนเท่ากับ ๑

ยกเว้นข้อที่ ๖, ๗, ๙ และ ๑๐ ให้คะแนนกลับกัน คือ เห็นด้วยมากที่สุด ค่าคะแนนเท่ากับ ๑ เห็นด้วยมาก ค่าคะแนนเท่ากับ ๒ ตามลำดับ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบประมาณค่า เป็นคำถามเกี่ยวกับจริยธรรมที่ได้รับจากสื่อพื้นบ้านประเภทซอ มี ๑๓ ข้อ เกณฑ์ในการประมาณค่าแบ่งเป็น ๕ ระดับ คือ

มากที่สุด ค่าคะแนนเท่ากับ ๕
มาก ค่าคะแนนเท่ากับ ๔
ปานกลาง ค่าคะแนนเท่ากับ ๓
น้อย ค่าคะแนนเท่ากับ ๒
น้อยที่สุด ค่าคะแนนเท่ากับ ๑

นอกจากนี้แบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้นได้นำไปทดลองก่อนการเก็บข้อมูลจริงกับประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๔๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยเฉพาะแบบสัมภาษณ์ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ได้นำมาหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของคอร์นบัค (Cronbach) อนันต์ ศรีโสภา (๒๕๒๗ : ๑๔๔) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๖๒ และ ๐.๕๘ ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังมีคำถามประกอบแบบสัมภาษณ์ตอนที่ ๓ อีก ๑๐ ข้อ และมีเกณฑ์ในการให้คะแนนจริยธรรม โดยพิจารณาจากคำตอบที่ปรากฏ จริยธรรมของผู้ให้สัมภาษณ์มีเกณฑ์ดังนี้

๑. ถ้าสามารถบอกจริยธรรมแต่ละด้านได้ตั้งแต่ ๔ ครั้ง ขึ้นไป ให้เป็นมากที่สุด

๒. ถ้าสามารถบอกจริยธรรมแต่ละด้านได้ ๓ ครั้ง ให้เป็นมาก

๓. ถ้าสามารถบอกจริยธรรมแต่ละด้านได้ ๒ ครั้ง ให้เป็นปานกลาง

๔. ถ้าสามารถบอกจริยธรรมแต่ละด้านได้ ๑ ครั้ง ให้เป็นน้อย

๕. ไม่สามารถบอกจริยธรรมได้ ให้เป็นน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยฟังสื่อพื้นบ้านประเภทซอมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ครั้ง ซึ่งอาจจะฟังจาก วิทยุ โทรทัศน์ หรือคณะซอเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ หรืออาจจะเคยรับฟังทั้งวิทยุ โทรทัศน์และจากการแสดงสดบนเวที ซึ่งจะต้องเป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้ภาษาถิ่นล้านนาในการสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์ตามบ้านของผู้ที่เคยฟังสื่อพื้นบ้านประเภทซอหรือตามสถานที่ที่มีการแสดงซอ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย อาจแบ่งได้ดังต่อไปนี้

ก. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และที่อยู่อาศัย โดยจัดขอบเขตดังนี้

๑. เพศ ได้แก่

๑.๑ เพศชาย

๑.๒ เพศหญิง

๒. อายุ จัดเป็น ๕ ระดับ ได้แก่

๒.๑ อายุระหว่าง ๑๕ ปี ถึง ๒๕ ปี

๒.๒ อายุระหว่าง ๒๖ ปี ถึง ๓๕ ปี

๒.๓ อายุระหว่าง ๓๖ ปี ถึง ๔๕ ปี

๒.๔ อายุระหว่าง ๔๖ ปี ถึง ๕๕ ปี

๒.๕ อายุตั้งแต่ ๕๖ ปี ขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา จัดเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๓.๑ ไม่ได้เรียนหนังสือ

๓.๒ ระดับประถมศึกษาชั้นประถมปีที่ ๖ หรือเทียบเท่า

๓.๓ ระดับมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หรือเทียบเท่า

๓.๔ ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ ๕

๔. อาชีพ ได้แก่

๔.๑ เกษตรกรรม

๔.๒ รับจ้าง

๔.๓ ค้าขาย

๔.๔ รับราชการ

๔.๕ อื่น ๆ

๕. ที่อยู่อาศัย จัดเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๕.๑ เขตเมือง

๕.๒ เขตชนบท

ข. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

๑. ทัศนคติที่มีต่อสื่อพื้นบ้านประเภทซอ

๒. จริยธรรม ๑๑ ประการ

๒.๑ ความรับผิดชอบ

๒.๒ ความซื่อสัตย์สุจริต

๒.๓ ความกตัญญูกตเวที

๒.๔ ความมีระเบียบวินัย

๒.๕ ความเสียสละ

๒.๖ ความสามัคคี

๒.๗ ความประหยัด

๒.๘ ความยุติธรรม

๒.๙ ความมีเหตุผล

๒.๑๐ ความอุตสาหะ

๒.๑๑ ความเมตตากรุณา

การพิจารณาเลือกจริยธรรม ๑๑ ประการนี้ ผู้วิจัยได้นำมาจากผลการพิจารณาตัดสินเลือกคุณลักษณะจริยธรรมที่เห็นว่าสำคัญมาก ของผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญทางด้านจริยธรรม เช่น สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปรินายก ท่านพุทธทาสภิกขุ ท่านปัญญานันทภิกขุ พระธรรมวราภรณ์ วัดเบญจมบพิตร มจ. หญิงพูนพิศมัย ดิสกุล ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ศาสตราจารย์ มล. บุญเหลือ เทพสุวรรณ นายเกรียง กีรติกร นายปุ่น ทองประเสริฐ นายจำนงค์ ทองประเสริฐ ฯลฯ ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู ได้ศึกษาไว้ในรายงานการวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษา สังกัดกรมการฝึกหัดครู ๒๕๒๕ (หน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู ๒๕๒๕ : ๓๗)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบและการเปิดรับข่าวสาร โดยการหาค่าร้อยละ จากสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times ๑๐๐$$

๒. ข้อมูลตอนที่ ๒ ทัศนคติต่อสื่อพื้นบ้านประเภทซอ และข้อมูลตอนที่ ๓ จริยธรรมที่ได้รับจากสื่อพื้นบ้านประเภทซอ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ประคอง กรรณสูตร (๒๕๒๐ : ๔๐)

จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\Sigma fx}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนน

Σfx = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

จากนั้นนำมาหาค่าการวัดการกระจายของคะแนนจากแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางโดยการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ประคอง กรรณสูตร (๒๕๒๐ : ๕๑)

จากสูตร

$$S.D = \sqrt{\frac{\Sigma fx^2}{N} - \left(\frac{\Sigma fx}{N}\right)^2}$$

S.D = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

fx = ผลรวมของคะแนนดิบทั้งหมด

fx^2 = ผลรวมของคะแนนดิบทั้งหมดยกกำลังสอง

N = จำนวนผู้ให้ข้อมูล

๓. การเปรียบเทียบการรับข่าวสารทางด้านจริยธรรม ๑๑ ประการ และการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนใน เขต เมืองและ เขตชนบทที่มีต่อสื่อพื้นบ้านประเภทชอระหว่างชายกับหญิง ใช้ค่า ที (t-test)

จากสูตร $$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$\bar{X}_1$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ (ชาย)

$\bar{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒ (หญิง)

S_1^2 = ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ (ชาย)

S_2^2 = ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒ (หญิง)

n_1 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ (ชาย)

n_2 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒ (หญิง)

๔. การเปรียบเทียบการรับข่าวสารทางด้านจริยธรรม ๑๑ ประการ จากสื่อพื้นบ้านประเภทชอ ระหว่างกลุ่มที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่าง ๆ ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยภายหลังการทดสอบความแปรปรวน โดยใช้ S-Method ของเชฟเฟ่ (Scheffé) วิเชียร เกตุสิงห์ (๒๕๒๖ : ๘๓)